

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

No. 1036/1936.

† Necrolog.

Cu adâncă durere comunicăm Ven. Cler diecezan, că Rev.mul Alimpie Coste, Arhidiacon onorar, protopop emerit și paroh în Ceheiu, în ziua de 28 Februarie crt. a repaosat în Domnul, în anul al 65-lea al vieții și al 39-lea al preoției sale.

Preoții diecezani pentru odihna sufletului, repaosatului în Cristos Frate vor aduce la altarul Domnului sufragiile pii obișnuite.

In veci amintirea lui!

Oradea, 3 Martie 1936.

No. 1065/1936.

Concurs la parohia Cățălul.

La parohia Cățălul (protopopiatul Zălăului), care prin trecerea la pensiuine a Rev.mului Grațian Flonta urmează să devină vacantă, se publică concurs cu termenul de 1 Aprilie crt.

Oradea, 9 Martie 1936.

No. 1125/1936.

Concurs la parohia Ceheiu.

Pentru complenirea parohiei vacante Ceheiu (protopopiatul Șimleului) se publică concurs cu termenul de 1 Aprilie crt.

Oradea, 9 Martie 1936.

Concurs la postul de cantor din Popești.

Curatorul bisericii gr. cat. române din Popești, protopopiatul Marghita, publică concurs la postul de cantor pe ziua de 19 Aprilie a. c., pe lângă următoarele retribuțiuni: 3 jug. pământ arător — fânaș cl. I. — 1 jug. mic intravilan, drept la pășunat și ștoalele îndatinate. Concurenții se vor prezenta în persoană, aducând cu sine diploma de cantor, certificat de moralitate dela preotul propriu și certificat de serviciu la caz că au mai funcționat undeva. Alesul va avea datoria să instrueze elevii de școală în cântările liturgice. Cei capabili a conduce cor vor fi preferați.

Frații preoți sunt rugați să îndemne pe cantorii fără de post să concureze la acest post.

Popești, 17 Februarie 1936.

Curatorul

PARTEA NEOFICIALĂ

Anglicanism și catolicism

Când Henric VIII, acel barbă albastră, încoronat, se proclamă șef al bisericii englezești, englezii formau un popor foarte credincios și care dase Bisericii o sumă de sfinți și de mucenici. Mucenici a dat Anglia și în urmă, căci Henric VIII, ca să impună protestantismul, nu i-a ajuns să-și decapiteze muierile ca pe găini, ci a trebuit să decapiteze arhierii și miniștri. În sânge s'a născut anglicanismul și prin sânge a putut să trăiască. De abea la sfârșitul secolului XVIII s'a abrogat legea care condamna la moarte pe englezul care trecea la catolicism. Tocmai ca la Turci.

În așa condițiuni, nu e de mirare că aproape nu mai existau catolici în Anglia. Preoții cari îndrăzneau să pătrundă acolo, își puneau viața în primejdie. Deabia în 1778 o lege, numită »Catholic Relief Act« abrogă câteva dispozițiuni penale în contra catolicilor. Și deabia peste doi ani găsim în Anglia 69.976 de catolici.

De aceea în 1791, un al doilea »Catholic Relief Act,« autorizează pe catolici să-și clădească câteva biserici. La 1814 ei ajung 160.000 și în 1829, când li-se acordă în sfârșit drepturi politice, erau 200.000 față de 15.000.000 de protestanți. În 1837 ajung la 400.000; sunt 800.000 în 1851 și la 1888 se ridicaseră la 1.359.831. Astăzi ei se apropie la 3 milioane. Aceasta în Anglia propriu zisă, fără de Scoția și Irlanda. Numai în Anglia dar, azi 18 milioane sunt anglicani, 2 milioane puritani, 7.400.000 sectari, mozaici 300.000 și 9 milioane fără de religie. Care va să zică, catolicii sunt cam o zecime din populație.

În secolul XVII, pentru catolicii din Anglia ajungea un Vicar Apostolic, mai târziu erau opt. Piu IX, la 1849 numește pe Wiseman cardinal și arhiepiscop de Westminster, intemeind și 12 episcopii, toate atârătoare de acela. Leon XIII mai târziu creiază trei eparhii, iar

Piu X le înmulțește, creind trei provincii mitropolitane: la Westminster, Liverpool și Birmingham, pe lângă care Benedict XV mai creiază și arhiepiscopia din Cardiff. Astăzi în Anglia există 18 eparhii, dintre cari patru mitropolitane.

Bisericile sunt pline. Poporul crește și sunt scoțite trecerile dela anglicanism la catolicism, cam 16.000 pe an. Asta încă odată în Anglia, fără de Scoția și Irlanda.

Deși nesubvenționați de nimeni, catolicii își clădesc biserici frumoase. Catedrala din Westminster în inima Londrei aduce cu San Marco din Veneția și cu Sfânta Sofia din Constantinopol. Picturile și mozaicurile din această catedrală, atrag atențiunea călătorilor. La Liverpool, au ridicat o catedrală mai mare decât S. Pavel din Londra, care, ca mărime, trecea de a cincea biserică din lumea întreagă.

Bisericile acestea sunt pline, pe când în cele anglicane nu prea găsești lume multă. În templele sectelor e și mai gol, cu toate că pastorii acestor secte nu știu ce să mai inventeze ca să-și adune auditori. Multe sunt goale, închise, de vânzare sau li-s'a dat altă întrebuințare. Clerul anglican numără peste 18 milioane de credincioși și 16 500 de clerici. Au scăzut la acest număr dela cel de 23.090, câți erau când nu aveau credincioși decât 14 milioane. Mai bine de 4000 de parohii sunt azi vacante, din lipsă de postulanți. Cu toate că clerul anglican este cel mai bine plătit din lumea întreagă, în 1927, nu găsim decât 350 de numiri noi în loc de 550 câte erau înainte. Și numărul lor scade pe fiecare an. Din pricina aceasta, — probabil, — numărul celor ce se declară fără de nici o credință s'a ridicat la 9 milioane.

Nu se poate zice că clerul anglican e lipsit de zel și activitate; dar majoritatea celor ce în adevăr sunt credincioși, tot mai mult părăsesc anglicanismul și se declară catolici. Fiul unui guvernator al Băncii Angliei — Manning — părăsește o parohie foarte bogată și merge la Roma și cere dela Papa hirotonire canonică. Newman, alt cleric anglican, o podoabă a Universității de Oxford, se duce într-o mănăstire de benedictini. Amândoi ajung cardinali și biserica anglicană ca și Universitatea din Oxford, trec peste orice considerație și mândrindu-se cu ei, îi serbează când au îmbrăcat purpura cardinalice. Alt clergyman anglican fiul lordului Benson, arhiepiscopul din Canterbury, scriitor cu reputație mondială, părăsește anglicanismul și în 1904 e hirotonit preot la Roma. A murit în 1914. Caracteristic al moravurilor englezești de acum este că, pentru el, tatăl-său primatul Angliei așezase o capelă catolică în castelul său, ca să poată liturghisi când venea să-și vadă părinții.

Pe când clerul anglican scade și vocațiunile preoțești se răresc, la catolici cresc. În 1830 erau în Anglia 434 preoți catolici; 813 în 1850; 1242 la 1862; 2573 peste treizeci de ani și în 1929, 4349. În anul

1934, erau 4825 : 3182 preoți de mir și 1643 ieromonași, căci 40% din clerul englez îl formează călugării.

Astea toate numai în Anglia. Și dacă mai știm că în Scoția trăesc și se înmulțesc prin dese conversiuni catolicii, iar că Irlandezii sunt toți catolici, vedem că în Insulele Britanice trăesc vre-o zece milioane de catolici.

Și găsim pretutindeni. Din camera lorzilor fac parte 48, în frunte cu ducele de Malborough și cu ducele de Norfolk. În Camera comunelor mai sunt mulți, căci dintre catolici sunt unii conservatori, alții liberali sau laburiști. Sunt și au fost miniștri, cum spre pildă Lordul Elmey. În administrația colonială, în diplomație, cași în armată și marină; pretutindeni în sfârșit catolicii se disting și se impun.

În ce se numește Biserica de sus, mai toți doresc reîntoarcerea la Roma. Lordul Halifax, până în ultimul ceas, neobosit și fără sfială a lucrat în direcția revenirii anglicanilor acolo de unde i-a scos cu de-asila Henric VIII. În Biserica de jos, însă, domină spiritul protestant cel mai rățăcit. Fără a pretinde că anglicanismul a intrat în agonie, nu se poate tăgădui că el a ajuns la o cotitură vitală a existenței sale.

Ca să-l salveze, dacă e cu puțință, o sumedenie de preoți și de profesori anglicani, s'au gândit la o unire cu Răsăriteni. La ideea asta s'au raliat și catolicofili de sus și reformații de jos. Fiecare însă cu alt gând. Englezul prin firea lui are o minte foarte subtilă, unii o numesc perfidă. Cert este, că în cele bisericesti cași în cele politice, ei știu să-și ascundă minunat intențiile, cu mult fariseism. De aceia Dumnezeu singur știe ce ascund ei, în dorul de a se uni cu Răsăriteni.

Neîndoios este că cei de sus, speră că după aceea, vor putea să se înțeleagă mai ușor cu Roma, vorbind și în numele Răsăritenilor, iar cei de jos, nădăduesc să-i protestantizeze pe toți. Politicianii vor, ca prin bisericile dela Răsărit, să-și întindă influența în Balcani, în Asia și în Africa, unde au mari interese.

Grecii pot crede că, unindu-se cu Anglicanii, Anglia îi va ajuta să contine a stăpânii pe arabii-neuniți, din Ierusalim, Asia-Mică și Egipt, cari să luptă a se descotorosi de hegemonia grecilor din Patriarhiile Ierusalimului, Antiohiei și Alexandriei și din Muntele Sinai. Dar românii, românii cu se s'ar putea alege ei dintr'o astfel de unire?

Dacă unirea cu anglicanii s'ar face, așa cum vreau cei din Biserica de jos (marea majoritate a anglicanilor protestanți îndărătnici, adevărați critici), bisericile răsăritene ar cădea toate în protestantismul cel mai desăvârșit. Rezultatul pentru România ar fi, că unificarea atât de dorită a bisericilor românești va deveni absolut imposibilă. Mai mult decât probabil că, cei, mulți puțini, câți sunt sincer ortodocși, vor trece la unire, iar ceilalți toți vor deveni protestanți, cum era să devie

în Ardeal la începutul secolului XVIII. Din ziua aceea cu adevărat vor începe în România lupte confesionale cum n'au mai fost și de care Dumnezeu să ne ferască. Ar fi deci unirea cu anglicanii, în aceasta ipoteză, un dezastru nemaipomenit.

Dacă însă unirea cu anglicanii s'ar face așa cum doresc cei din Biserica de sus, foarte curând după aceea se vor uni toți cu Roma. Aceasta ar permite englezilor să-și valorifice față de Vatican, anumite dorințe ale lor, răsăritenii ar trece pe al doilea plan, ca simpli clienți ai Angliei, iar biserica autocefală română va rămânea la coada tuturor. Din punct de vedere creștinesc nu prea are importanță cine e la cap și cine e la coadă; dar din punct de vedere politic și național românesc, ar fi și asta un dezastru.

Iată unde ne pot duce, în cel mai bun caz, tratativele cu anglicanii. Că anumiți bisericieni nu-și dau seama și caută doar explicațiuni scrise fără de nici o valoare reală, e trist. Dar și mai trist încă este, că

cei ce conduc politica bisericească a Statului Român, sunt de o superficialitate descurajatoare și se lasă a fi conduși de teologași cari au ei nevoie de conducere; asta e, dacă se poate, și mai trist.

În Anglia, România n'are ce căuta. Nu anglosaxonii au să ne dea nouă directive politice și sufl-tești, nici să fim remarcați de slovobizantini nu se mai poate. Noi suntem un popor neolatin, întocmai ca Franța, Italia, Spania, Portugalia și America de Sud, cu singura deosebire că, în cele bisericești suntem bizantini și bizantini trebuie dar să rămânem în cele bisericești; dar bizantini ca S. Atanasie, S. Grigorie, S. Vasile, S. Ioan Chrisostom și S. Tarazie, iar nicidecum ca Cerularie sau Marcu Efesinul.

Dacă am înțelege toți acest adevăr cum se cade bisericile românești s'ar unifica foarte ușor și ar căpăta, foarte curând de la Roma, o situație și privilegii la cari ar râvni Constanținopole, Antiochia, Alexandria și toți slavobizantinii din lume. M. T. C.

Modelul lucrătorilor.

Iosif a fost un lucrător. Sfântul Spirit îi face din aceasta un titlu de glorie. Sfânta Evanghelie nu ne spune prea multe lucruri despre el; totuși notează cu grije două lucruri cari îl fac mare: el a fost un drept și un lucrător. Iosif, fiul lui David, care ar fi putut ajunge, ca și strămoșii lui — dacă Dumnezeu ar fi permis — un atotputernic ori cel puțin un om cu situație bună, fu ceea ce mulțimea considerabilă a neamului omenesc este: un lucrător cu brațele, care ca să trăiască și să se hrănească trebuie să lucreze.

Nu suntem prea lămurii asupra felului de meșteșug ce-l deprindea Sfântul Iosif. Dulgher ne spune Evanghelistul, și aceasta înseamnă un maestru priceput la lucrul lemnului.

Ca să se supună Legii, Iosif cu Isus și Maria prin viața lor resemnată, oferă omagiile cuvenite Stăpânului absolut. În modestul atelier își ascuțeau unelte de lucru, pentru ca să făurească vre'o scândură bine lustruită, ori vre'un modest mobilier pentru câte o casă sărăcăcioasă.

În chipul acesta șeful Familiei sfinte avea mâinile cași rupte de oboseală, hainele spintecate de lucrul greu ce-l exercita cu ardoare sfântă. Din timp în timp mai întrerupea lucrul ca să șteargă fruntea plină de sudoare ori ca să tocmească ori arate ceva »Micului Învățăcel« cu simplitate și cu iubire însă totdeauna.

Urmași pe acest model de lucru pe străzile din Nazaret! E întovărășit ori unde merge de »scumpul Învățăcel« care îi poartă unealta de lucru la clienții ce i se ofereau. Cu picioarele înfășurate în niște sandale, cu o tunică ușoară lăsată pe umeri, își încovoia spatulele sub greutatea sarcinii.

Iată cum își trăi acest ales de Dumnezeu viața până la adânci bătrânețe. Căci el nu cunoștea nici odihnă nici retragere dela munca cinstită; și câștigul nu era așa de considerabil încât să-i aducă alt venit decât cel de lipsă unui traiu strict modest. Aștepta seara să sosiască, ca să se 'ntoarcă acasă și să se odihnească în familia sa. Dar oare putea el face aceasta totdeauna? Nu se întâmpla să lucreze chiar și noaptea? Când cineva e sărac și își câștigă numai din mâini traiul, de multeori se întâmplă că oboseala, munca, îngrijorarea, te face să le înfrunți pe toate ca să satisfaci exigențele unei vieți lipsite.

Iosif simte ca și toată lumea oboseala dar el o suportă cu bucurie, căci știa că lucrează sub privirea lui Dumnezeu. Iar a lucra sub privirea aceluia înseamnă să te faci mai evlavios. El nu se împărția în două părți, pentru lucru și pentru rugăciune. Nu, lucrul și rugăciunea îi erau una.

Cu ce conștiință săvârșia el orice lucru; acolo își punea toată grija, deprindea meseria cu toată perfecțiunea posibilă, căci el voia ca clienții lui să fie răsplătiți pentru banii lor. Noi putem să fim siguri că nu-i frauda și se mulțumia cu o plată raționabilă și dreaptă.

Ce să zic, apoi, cum își iubia el profesiunea sa? Ii era plăcută căci vedea în ea mijlocul providențial de a asigura viața Familiei sale și de a se supune legii divine care prescrie ca orice om să-și agonisească pâinea în sudoarea feței sale. În aceasta cași în toate, el era plecat să facă voința bunului Dumnezeu. Și fiindcă El l-a așezat într'un atelier de dulgher, el care era destinat să trăiască într'un palat regal, lui îi era mai drag acel atelier.

Zi de zi, el lucra atât cât Dumnezeu voia. Dar —

el nu ezita — chiar dacă un lucru era repede de făcut — să lase ciocanul ori dalta când Dumnezeu i-o cerea aceasta. Ca să se roage el ținea ziua Sâmbetei, cerceta regulat sinagoga, făcea pelerinaj, se odihnea, căci tot cași lucrul odihna e o datorie.

Nimănui nu e permis să leneviască. Legea divină a lucrului se impune tuturor. Ne pare că Creatorul a promulgat-o numai ca pedeapsă a păcatului original. Dar nu: omul a fost creat ca să lucreze. »Domnul a luat pe om și l-a așezat în paradisul plăcerilor pentru ca să lucreze« (Fac. 2, 15). Și noi nu tăgăduim că după comiterea păcatului, Creatorul adaugă: Prin muncă grea îți vei câștiga hrana și în sudoarea feței tale vei mânca pâinea ta (Fac. 3, 5—19).

Datorința de a lucra nu devine mai grea decât după păcat: dar exista dintru început. E clar că voința lui Dumnezeu e formală. Nimeni din noi n'are dreptul să se sustragă de aici. Iar Sfântului Pavel, el însuși lucrător cu mâna, nu-i era rușine de meseria ce o deprindea (I. Cor. 4, 12; II. Tes. 3, 8) și o reamintește foarte aspru creștinilor de pe vremea sa și din toate timpurile: »Dacă cineva nu vrea să lucreze,

nu trebuie nici să mănânce« (II. Tes. 3, 10). Chiar și cei bogăți se supun muncii căci ea e în folosul lor. Munca e talantul dat nouă ca să-l valorificăm. Dela noi depinde ca să-l îngropăm ori să-l înmulțim. Și-l vom înmulți dacă vom pași pe urmele lui Isus. Iar Isus a petrecut cea mai mare parte a vieții sale într'un atelier; el a reabilitat prin pilda sa lucrul manual; prin viața și moartea sa căci el muri pe crucea sclavilor, adică a lucrătorilor de pe acea vreme.

Să lucrăm cași creștini adevărați! O putem face aceasta cași Sfântul Iosif care lucra sub ochii lui Dumnezeu, căci Dumnezeu e de față pretutindeni, adevăr ce noi cu toți îl cunoaștem și credem, dar pe care l-am uitat în practică; cât de ușor e să zici: Dumnezeu e acolo: el mă vede, și dacă eu sunt slab el e acela care îmi va ajuta.

În felul acesta munca ne ridică la Dumnezeu; altfel ea ne va întoarce sufletul către pământ, departe de a ni-l înălța, ea îl va animaliza. Să nu fie!

Ci modelul lucrătorilor, sfântul Iosif să ne dea lumină ca să înțelegem aceste simple, dar mari adevăruri.

Păr. Nic. Cristea

PAGINA AGRU-LUI

Clerul și Acțiunea Catholică

— Cuvintele S. Părinte Pius XI către clericii Seminarului Francez din Roma, la 9 Ian. 1936 —

Vrem să Vă arătăm gândul nostru întreg, dezvoltat într'o enciclopică și care a fost mult cumpănit de Noi, precum nădăjduim că el va fi cumpănit și de cei ce-l vor citi, cum știm că citiți și voi, iubii fii, această enciclopică și cele ce privesc raportul dintre preoțime și acțiunea catholică. Acțiunea Catholică are această urmare fericită că statornicește o legătură mai strânsă, mai prietenească între preoți și elementele ce o compun: tineri, bărbați, femei; s'ar putea zice o apropiere personală, fiindcă Acțiunea Catholică, prin definiție, e participarea laicului la apostolatul ierarhic; un contact ce aduce urmarea ce o dați înșivă, precum am dat-o și Noi și pe care n'o putem recomanda îndeajuns atențiunii tuturor, pentru a ne da seama că e necesar, că trebuie să facem din toată viața, din toată ființa, din toată purtarea noastră preoțească o adevărată pildă, o pildă vie. Ați înțeles însemnătatea acestei idei; ea produce un bine nemăsurat, dacă rămâne totdeauna în spiritul, în inima și mintea fiecărui preot, mai cu seamă în a acelor cari sunt cheiași de Providență să fie asistenții Acțiunii Catolice.

Acesta e, de bună seamă, unul din rezultatele cele mai mari și mai prețioase ce se desprind, cu o fericită necesitate, din Acțiunea Catholică. Să știți că Noi nu vom putea niciodată să mulțumim Bunului Dumnezeu pentru această apropiere a laicilor de

preoți, a laicului de cler, care-i face să trăiască o viață comună, în comunitate de muncă pentru împărăția Domnului Christos, pentru întinderea acestei împărății binecuvântate.

Iată o întâie reflexie! Mai este una care arată, ce dobândește, din această apropiere, preotul care colaborează la Acțiunea Catholică. E un fapt foarte mângâitor, un fapt de preț negrăit. Mulți preoți și episcopi Ne-au arătat ce pildă binefăcătoare, recunoscătoare, primesc și ei, la rândul lor, din această conlucrare intimă a laicilor la Acțiunea Catholică, ceea ce e minunat, fiindcă arată puterea harului lui Dumnezeu.

Trad. I. G.

Agru la Dumbrăvița-mică.

Membrii »cercului agrist Holod și jur« Duminecă în 23 Febr. a. c. s'au deplasat pentru prima dată în filia Dumbrăvița, administrată de harnicul preot din Rogoz, Păr. C. Marian. Cu tot timpul nefavorabil, toți membrii și-au ținut de datorie să se prezinte la acest cerc. Și nu zadarnic. Sala școlii primare s'a dovedit neîncăpătoare ca să cuprindă mulțimea credincioșilor din loc, pe cum și pe agriștii din parohiile: Holod, Vintire, Rogoz și Mociar.

Sedința s'a deschis la ora 14½ cu un program bogat și variat. Punctul prim a fost cântarea »Te ador Isuse« cor, executat de elevii școlii condusă

de inv. dir. S. Tition. Urmează cuvântul de deschidere al președintelui Alex. Văcărescu, care în cuvinte bine simțite arată, ce este Agru? care este scopul Agrului? îndemnând pe cei prezenți să se înroleze în aceasta asociație. Urmează mai multe cântări și poezii, pe cum și monoloage, executate de elevii școlii primare. În cadrul programului, își desvoaltă conferința D-l inv. dir. I. Tâmaș din Holod, despre »Iubirea lui Isus«. Conferința a fost ascultată cu mult interes. Urmează conferința inv. dir. din Vintire, Fl. Leuca, despre »Viața primilor creștini în catacombe«. A fost un subiect cât se poate de bine ales, mai ales că, conferențiarul a descris diferite perzecuții în culori atât de vii în cât a înduioșat ascultătorii până la lacrimi.

La urmă, președintele aduce mulțumirile sale distinșului inv. dir. din loc Dl. I. Tition pentru munca depusă la reușita acestei serbări, rugându-l ca și altă dată să-și dea concursul său Agrului! Intr'o cuvântare plină de îndemnuri părintești, Păr. C. Marian mulțumește în nu-

mele credincioșilor tuturor participanților, invitând pe cei prezenți să ia parte la »Binecuvântarea Euharistică« ce s'a oficiat în biserică de către Păr. V. Ghergariu din Holod. Răspunsurile au fost date din partea agrștilor din Holod și Vintire. Predica a rostit-o Păr. V. Muntean din Vintire despre »Apostolat«.

Membrii cercului trecând la locuința d-lui inv. I. Tition au fixat viitoarea ședință în parohia Mociar, unde vor conferența d-na inv. Herman din Rogoz și d-l inv. I. Tition din Dumbrăvița.

Cu regret s'a luat la cunoștință demisia din postul de secretar al »Cercului«, d-l I. Tâmaș, care din cauza multiplelor ocupațiuni nu e în stare să conducă agendele legate de acest post. Comitetul după ce-i aduce mulțumiri pentru munca depusă pentru prosperarea acestui cerc agrist, alege de secretar pe d-l inv. I. Tition.

S'a inserat dea-binele când oaspeții au părăsit comuna, ducând cu ei cele mai plăcute amintiri.

I. A.

Monografia parohiei Peceiu, din județul Sălaj.

VII.

Ca preot în Peceiu îl ajunge o grea pierdere. Soția îi moare și rămâne văduv, cu doi copii: Iustin, născ. la 19 Nov. 1913 și Emil, născ. la 15 Mai 1915. Al treilea copil: Victor-George-Alexandru Moody, născ. la 20 Aprilie 1917, a repausat în 13 Decembrie a aceluiași an și e înmormântat în cimitirul bisericii din Peceiu, aproape de sf. altar.

În 30 Iulie 1921, păr. Vasile Moody pleacă din Peceiu ca paroh II. la Șimleul-Silvaniei, unde se află și azi.

Dela 30 Iulie 1921 și până la 8 Iulie 1926 a administrat parohia Peceiu On. Domn Emil Pop, preot în Crasna (născ. la 7 Oct. 1889 în comuna Piatra și hirotonit la 3 Dec. 1916). În vremea aceasta, la 24 Iunie 1923, se întâmplă un fapt de-o însemnătate capitală pentru parohia Peceiu. Episcopul, Gherlei Dr. Iuliu Hossu, își face turneul de vizitațiune canonică a comunelor din județul Sălaj, oprindu-se și în Peceiu, unde a admirat trăinicia bisericuței, edificată la anul 1587. (Vezi fotografia bisericii din Peceiu).

Prin 1925—28, vrednicul învățător local Gavril Moigrădeanu înjghebează un cor bisericesc, care cânta răspunsurile la sf. liturghie, în Dumineci și sărbători; însă în 15 August 1926 pleacă la armată, rămânând ca suplinitor On. Domn Nicolae Bretan (nă-

scut în 1902 și hirotonit în 1926). El a ocupat parohia Peceiu abia cu o lună de zile mai înainte, adică la 8 Iulie 1926. În 17 Decembrie, însă părăsește parohia, rămânând ca preoți suplinitori On. Domni: Dr. Augustin Taloș din Bănișor și Emil Pop din Crasna.

În 1927 e atinsă și parohia Peceiu de paralizia infantilă, care bântuia în toată țara. Tot în acest an, în ședința senatului bisericesc din 25 Aprilie, se hotărăște edificarea noii case parohiale, pe cheltuiala

Biserica gr. cat. din Peceiu.

credincioșilor, — din cauză că cea veche a fost dărâmată de apă, în urma revărsării râului Peceiu, pentru suma de Lei 132.500, — însă nu pe acelaș loc unde a fost vechea casă parohială, ci acel teren s'a vândut pentru suma de Lei 22.900, lui Jula Petru. La această sumă s'au adus banii, cari erau strânși în vederea edificării bisericii și restul ce nu s'a ajuns, până la 132.500 lei, s'au încasat dela credincioși. De-odată cu edificarea casei parohiale, s'a transportat și grajdul, cu șura veche parohială, (ce se găsea pe grădina parohială, vândută lui Jula Petru), pe aceeași grădină cu noua casă parohială.

În 26 Februarie 1928 e introdus ca administrator parohial local On. Domn Corneliu (Ștefan Cecilii) Lăpădat, născut la 9 Ianuarie 1903, în comuna Belotinț, județul Timiș. În 1921 termină opt clase de liceu și ia bacalaureatul la Baia Mare. În 13 Noemvrie 1927 se căsătorește cu d-șoara Marioara, născ. Silaghi, și apoi în Februarie 1928 se hirotonește preot, căci terminase studiile teologice la Academia de teologie din Gherla.

În luna Aprilie a anului 1929 se ivește în comună epidemie de pojar, de care au suferit aproape toți copiii de școală, însă din fericire n'a murit nici unul. La sfârșitul anului școlar, On. Domn Corneliu Lăpădat care era pe atunci președintele comitetului școlar local, le-a împărțit copiilor merituoși: cărți, iconițe sfinte și bomboane.

A fost un regret unanim din partea tuturor credincioșilor, când, la 13 August 1930, preotul Corneliu Lăpădat pleacă ca administrator parohial la Ghirolt, rămânând ca preoți suplinitori ai Parohiei Peceiu On. Domni: Vasile Chira din Morin și Dioniziu Vicaș din Bănișor, până la 27 Septemvrie, când ocupă parohia On. Dom Gheorghe Pop, (născ. la 4 Martie 1900, în Sanislău și hirotonit la 11 Aprilie 1926), venit din Fișeș, care însă stă în Peceiu abia două luni de zile, iar în 25 Noemvrie 1930 pleacă, ca administrator parohial local la Doh, rămânând parohia Peceiu iarăși în administrarea preoților Dioniziu Vicaș din Bănișor și Vasile Chira din Marin.

Incepând cu ziua de 15 August 1930, înființându-se a cincia dieceză română unită a Maramureșului, prin bulla papală »Solemni conventione« dela 5 Iunie 1930, dieceza de Oradea a pierdut 31 parohii, trecute la noua eparhie. În schimb a fost compensată prin alăturarea la teritoriul ei a 28 parohii rupte din partea de vest (Eriu și Sălaj) a eparhiei Gherlei. Între acestea, cu ziua de 15 August 1930, a trecut și parohia Peceiu sub jurisdicțiunea episcopului român unit din Oradea, care de prezent este I. P. S. Sa Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu. Prin aceasta, parohia Peceiu s'a despărțit, după 77 ani, de episcopia Gherlei, căreia i-a aparținut dela 1853 până la 15 August 1930.

În 4 Ianuarie 1931 este introdus ca paroh al Pe-

ceiului On. Domn Ioan Aluașiu, (născut în 1876 și hirotonit în 1904). El a condus parohia până în 12 Ianuarie 1933, dela care dată rămâne iarăși vacantă, și e administrată de On. Domn Pop Emil, preot în Crasna, până la 2 Aprilie 1933, când a fost introdus, — de către On. Domn Liviu Trufașiu, notar tractual, — actualul administrator parohial, On. Domn Valeriu Gregoriu Sima, născut la 23 Octomvrie 1910, în comuna Vișag (jud. Cluj), autorul monografiei de față. Studiile liceale le-a urmat și terminat în Șimleul-Silvaniei, în primăvara anului 1929, iar în toamna aceluiaș an, ia bacalaureatul în Satu-Mare. Studiile teologice le-a terminat în primăvara anului 1932, la Academia teologică din Blaj, unde a studiat Sf. Teologie și filozofia, deoarece părinții săi aparțineau diecezei de Alba-Iulia și Făgăraș. La 1 Decemvrie 1932 se căsătorește cu D-șoara Silvia Ignea, învățătoare în Chieșd, jud. Sălaj, și apoi — după ce se hirotonește preot în Blaj, la 22 Decemvrie 1932, prin punerea mâinilor I. P. S. Sale Episcopului Dr. Valeriu Traian Frențiu dela Oradea, — în 22 Martie 1933 e primit în Clerul diecezei de Oradea și numit la cererea proprie, administrator parohial local la Peceiu,

De aci urmează să conducă firul prezentei monografii, acela care va fi învrednicit să continue opera înaintașilor noștri, în păstoria credincioșilor din parohia Peceiu, jud. Sălaj, întrucât eu n'aș fi în stare să redau absolut imparțial cele înfăptuite în parohie pe timpul păstoririi mele.

Mărire și laudă lui Dumnezeu!

Preot Valeriu Gregoriu Sima.

— **Serbare Culturală.** În ziua de 9 Februarie, Ordinul al treilea franciscan român, a ținut în sala festivă a Școlii Normale gr. catolice, o serbare culturală, foarte reușită. Programul bogat și bine ticluit a adunat un public ales și numeros. Sala, destul de mare s'a dovedit neîncăpătoare. Executorii s'au achitat de datoria lor în chip cât se poate de plăcut. Tânăra orhestră a D-lui A. Z. Bornemisa, care a avut un mare rol, a dat o dovadă strălucită de progresul pe care îl realizează zi de zi prin munca neobosită a zelosului ei dirijor. Cântecul popular bihorene, cântate de excelentul cor al Maestrului Hubic, au stârnit puternice aplauze. La înălțime a fost și cvartelul executat de simpaticii licești. Punctul, care a reușit mai bine, a fost monologul lui Alexandri: »Barbu lăutarul«, executat cu mult gest de iscusitul cântăreț D-l Ioan Dronca. Conferința P. Dr. Dominic Niculaeș despre Rolul Ordinului al treilea franciscan în istorie și în vremurile noastre printre români — a luminat pe mulți asupra acestei binefăcătoare asociații, atât de răspândită și iubită de Papi și de Biserică. Tabloul viu, reprezentând pe sf. Francisc în mărirea raiului, a dat sfârșit acestei serbări franciscane, lăsând în inimi mulțumire deplină și îndemnuri curate.

CRONICI

— **Hirotoniri.** I. P. S. S. Episcopul diezezan, a ridicat la treapta Sf. Preoții pe următorii clerici absolvenți: în Dumineca lăsatului de brânză, 23 Februarie crt. pe Adrian Boșca din Carei, iar în Dumineca a III-a din Paresimi, 15 Martie crt. pe Pavel Pordea din Ip (Sălaj).

— **Din activitatea Reuniunii Mariane din Zălau.** Pe o colină din spre apus a orașului Zălau se ridică, majestos și impunător, frumoasa biserică nouă, clădită pe cheltuiala harnicilor noștri credincioși. E o podoabă de arhitectură, ce rivalizează cu cele mai frumoase biserici din țară. Terminată cu multă jertfă și grele frământări, în toamna anului 1934 e consacrată și deschisă cultului credincioșilor. Interiorul însă avea încă multe lipsuri, cari nu puteau fi satisfăcute la moment.

În acest scop se înființează, la sărbătoarea Intrării Maici Domnului în Biserică din acel an, la stăruințele protopopului local, Reuniunea Mariană a Femeilor. Reuniunea ia ființă cu 76 de membre, alegându-și de prezidentă pe D-na Tereza Dr. Ember, soția vrednicului prim-președinte al Tribunalului din loc.

După abia un an de rodnică activitate numita D-nă, cu tot regretul unanim — reclamată de multiple ocupațiuni — trebuie să se retragă dela conducere. După un scurt timp de stagnare a Reuniunii — în lipsă de prezidentă — în toamna anului trecut, conducerea Reuniunii o preia *D-na Aurora Ing. Terdic.* Râvna de invidiat pentru podoaba Casei Domnului și practica convins creștină a noiei prezidente, vor fi cheazășia unei laborioase activități a Reuniunii.

Și într'adevăr, cei ce și-au pus speranțele în cea aleasă, nu s'au înșelat. Munca dezinteresată a prezidentei ajutată de harnicele membre, în timp relativ scurt, va pune baza unui fond de nu mai puțin de 50.000 Lei, căruia îi va mai adauge unul de 20.000 Lei; capital ce va răscumpăra mobilierul intern necesar pentru noul lăcaș al Domnului. La ce se mai adauge viața intens religioasă a membrilor, apropierea lună de lună de Sf. Taine și peste tot o viață de rodnic apostolat pe toate terenurile.

Pentru toate măriri și preamăriri Sf. Fecioare, care astfel știe să-și însuflețească fiicele ce luptă în crezătoare sub flamura-i proteguitoare!

— **Concert la Beiuș.** Duminecă seara orașelul Beiuș a avut prilejul să asculte un frumos concert de compozițiuni originale ale D-lui prof. de muzică, Păr. Mihail Bruchenthal. Toate lucrările executate după program, pe lângă originalitatea, claritatea lor armonică melodică și ritmică, mai exprimă ceva profund și gânditor.

Reveria pentru vioară și pian, se distinge printr-o finețe mare, bogăție melodică și claritate armonică.

Sonata No. 4 (în re major) executată cu o impecabilă tehnică și multă pătrundere de D-șoara prof. Gabriela Mocskonyi, este o lucrare grandioasă cu precise teme clare, puternic expresive, cu un *andante* foarte profund; *scherzo-ul* fin și elegant.

„*Scherzo-ul*“ din sonata No. 2, executată de D-șoara Irina Killner clasa VII, cu o desăvârșită interpretare, este o lucrare din cele mai clare și mai subtile, o lucrare care ne redă ideea desăvârșită de *scherzo*

„*Fantezie în la major*“ executată cu mult temperament de D-șoara Iudita Killner clasa IV, este o lucrare foarte expresivă, bogată în variațiuni de idei și sentimente.

„*Rondoul Românesc*“ executat ireproșabil de D-șoara prof. Gabriela Mocskonyi, este o lucrare valoroasă având un caracter profund românesc, alcătuită cu multă artă.

Melodrama: „*Fie voia Ta*“, poezia de Alex. Mateevici, declamată cu o desăvârșită artă de Remus Mitrescu clasa VII, a produs o profundă impresie asupra publicului.

Publicul s'a depărtat cu multe și plăcute impresii dela acest concert, aducând cele mai sincere elogii autorului și debutanților. Dorim mult succes, multă paciență și curaj pe drumul greu al artei muzicale, Păr. prof. M. Bruchenthal, ca să poată oferi publicului din Beiuș multe și mari lucruri.

Coresp.

— **Nou Președinte.** În urma morții regretatului Card. Sincero, Sf. Părinte a binevoit a numi Președinte al Comisiei pentru redactarea Codului de Drept Canonic Oriental, pe Em. Sa Cardinalul Massimo Massimi, fostul decan dela »Rota Romana« și unul din cei mai eminenți juriști.

— **Indrumări pontificale pentru arhitectura bisericească.** În revista »Regina Pacis« se publică o scrisoare a Cardinalului Pacelli, adresată în toamna anului 1935, »Săptămânii de studii pentru arta creștină«, ce s'a ținut la Ferrara în Italia.

Pentru toți cei ce iubesc buna podoabă a casei Domnului, dăm aci, în traducere, o mică parte din acea scrisoare.

»Nesiguranța« generală și rătăcirile artistice foarte regretabile, mai ales cele ale școlii moderne, dela o vreme încoace au încercat să vâre neorânduială în biserică, casa lui Dumnezeu și a sufletului.

Deci merită toată lauda strădania ce acum se depune, — ținându-se cont în mod foarte fidel de realitate și de principii mai deștepte — ca să se reînnoască, în cât privește arhitectura bisericească, la drumul bun și limpede dela care străbunii noștri — în stare să tragă folos din fiecare progres al artei — nu s'au abătut nicidecum.

Drumul acesta e croit de scopul natural și special al casei lui Dumnezeu. Biserica e destinată la deprinderea unui cult dat în mod public lui Dumnezeu. Atunci să se țină cont de cerințele particulare ce urmează din aceasta, în interesul credincioșilor.

Dar biserica totdeauna și înainte de toate e un adăpost al sufletului în care acesta își apropie pe Dumnezeu său. Prin urmare casa lui Dumnezeu va purta semnul maiestății divine, ea va fi un act de adorație, ea va inspira credință și evlavie. Tot ceea ce compune edificiul: materialul, structura arhitecturală, picturile și sculpturile, chiar și distribuția luminii și a umbrei vor contribui la aceste scopuri pe cari le-am înșirat și va trebui să le exprime în mod fidel și cu tărie!«

BIBLIOGRAFIE

Dr. T. Toth: Zece porunci, în românește de Emil Tătar, protopop Vol. I.

E a doua carte tradusă și publicată de Păr. protopop E. T. după profesorul Universitar Dr. T. T. — Faptul că predicile lui Dr. T. T. sunt traduse aproape în toate limbile și apreciate în mod foarte favorabil de critică, e o dovadă incontestabilă despre valoarea lor. Într'adevăr autorul se arată a fi un adânc pătrunzător al vremurilor actuale. Prin analize psihologice foarte fine, redate într'o formă extrem de plăcută, izbutește să atingă și să pună în mișcare și cele mai intime resorturi ale minții și voinței, arătându-le și determinându-le spre bine; — ori chiar acesta-i întreg secretul oratoriei sacre.

Păr. prot. E. T. atât traducerea aceeași cât și cea anterioară (Cred într'unul Domn Isus Hristos), ni le-a dat într'o bună limbă românească și în condițiuni tehnice mulțumitoare. Pe lângă acest merit, Păr. protopop îl mai are și pe acela al alegerii atât de nimerite. Prin aceste două traduceri Sf. Sa dă un neprețuit sprijin tuturor preoșilor cari au datoria oficială să samene prin cuvânt credința și iubirea, — ba chiar și mireniilor vor putea găsi multe și luminoase idei călăuzitoare în ele.

Cartea are 282 pag. Cuprinde 28 predici; 4 sunt despre porunci în general, 8 despre prima poruncă d-zească, 4 despre a doua, 8 despre a treia și 4 despre a patra.

Luând în considerare importanța și actualitatea perpetuă a subiectului tratat, o recomandăm cu toată încrederea fiind convinși că va mulțumi pe mulți.

Se poate comanda dela On. oficiu protopopesesc român unit din Dicioșanmărtin. Costă 90 Lei + porto. S. P.

Lectură pentru Postul-mare.

Se recomandă:

Patimile Domnului, evanghelii, meditații, instrucții, de *Clarke—Crișan*.

Prețul redus, 15 Lei.

Calea Crucii, instrucții și meditații.

Prețul 5 Lei.

Se pot avea la librării și la Reuniunea de misiuni din Lugoj.

Comandate direct la Reuniune, se dă 20% rabat.

Tipografia Românească, Oradea.

BANCA UNIREA S. A. ORADEA

CONVOCARE

Domnii acționari ai Băncii Unirea S. A. Oradea, sunt convocați prin aceasta la

a VI-a (a șasa) Adunare Generală Ordinară

care se va ține în Oradea, **Sâmbătă în 4 Aprilie 1936, la ora 17 (5 p. m.)** în localul institutului din Oradea, Strada Episcopul Pavel Nr. 2, cu următoarea.

Ordine de zi:

1. Deschiderea și Constituirea Adunării Generale.
2. Raportul Consiliului de Administrație.
3. Raportul Comitetului de Cenzori.
4. Stabilirea Bilanțului anului de gestiune 1935, hotărâre asupra profitului net și descărcarea Consiliului de Administrație și a Comitetului de Cenzori.
5. Alegerea Consiliului de Administrație pe timp de 6 ani.
6. Alegerea unui membru în Comitetul de Cenzori pe timp de un an.
7. Eventuale propuneri.

Oradea, la 27 Februarie 1936.

Consiliul de Administrație.

Bilanț la 31 Decembrie 1935.

Active: Cassa în numerar efectiv 197.315, Portofoliu de titluri: Titluri românești cotate la bursă v. n. 100.000.— v. r. 55.000, Portofoliu de Scont plătit în țară: Cambii fără garanții 8.249.736, Cambii garantate cu ipotecă 9.533.730. Debitori din țară: Debitori fără garanții 2.326.404, Debitori garanțați cu ipotecă 4.169.748, Conturi diverse 283.068, Mobilier și rechizite 266.479, total 25.081.480.

Passive: Capital Social 7.500.000. Fond de rezervă 30.464, Fond special pt. creanțe dubioase 332.594, Fondul de pensii 185.664, Alte fonduri 3.368, Depuneri spre fructificare din țară pe livrete pe termen 12.770.800, Creditori din țară 3.948.002, Conturi diverse 285.732, Conturi transitorii 4.319, Sold 20.537, total 25.081.480.

Conturi de Ordine: Debit: Cauțiuni Statutare 300.000. Efecte în gaj în portofoliu 1.791.550, Debitori de titluri 1.325.500, Depozite de titluri 80.000, total 3.497.050.

Credit: Deponenți de cauțiuni statutare 300.000. Deponenți de efecte în gaj 1.791.550, Deponenți de titluri 1.405.500, total 3.497.050.

Contul Profit și Pierdere: Debit: Dobânzi la Creditori 32.688, Dobânzi la Depuneri 39.486, Cheltuieli de Administrație: Salarii și indemnizații 271.512, Diverse 81.426, Impozite și taxe 12.482, Diferențe de curs la Portofoliu de titluri 45.000, Beneficiul net 20.537, total 503.131.

Credit: Dobânzi la debitori 113.936, Dobânzi la scont 342.590, Comisioane 42.105, Venitul portof. de titluri 4.500, total 503.131 Lei.

Consiliul de Administrație.

Redactor: Coriolan Tămăian.